

Karta pracy -20 kwietnia

Temat zajęć: Konkurencja i pasożytnictwo (zapisz go w zeszycie)

1. Tekst do przeczytania . Tekst możesz znaleźć na stronie e- podręczniki, link <https://epodreczniki.pl/a/konkurencja-i-pasozytnictwo/DRye3Ymqf>

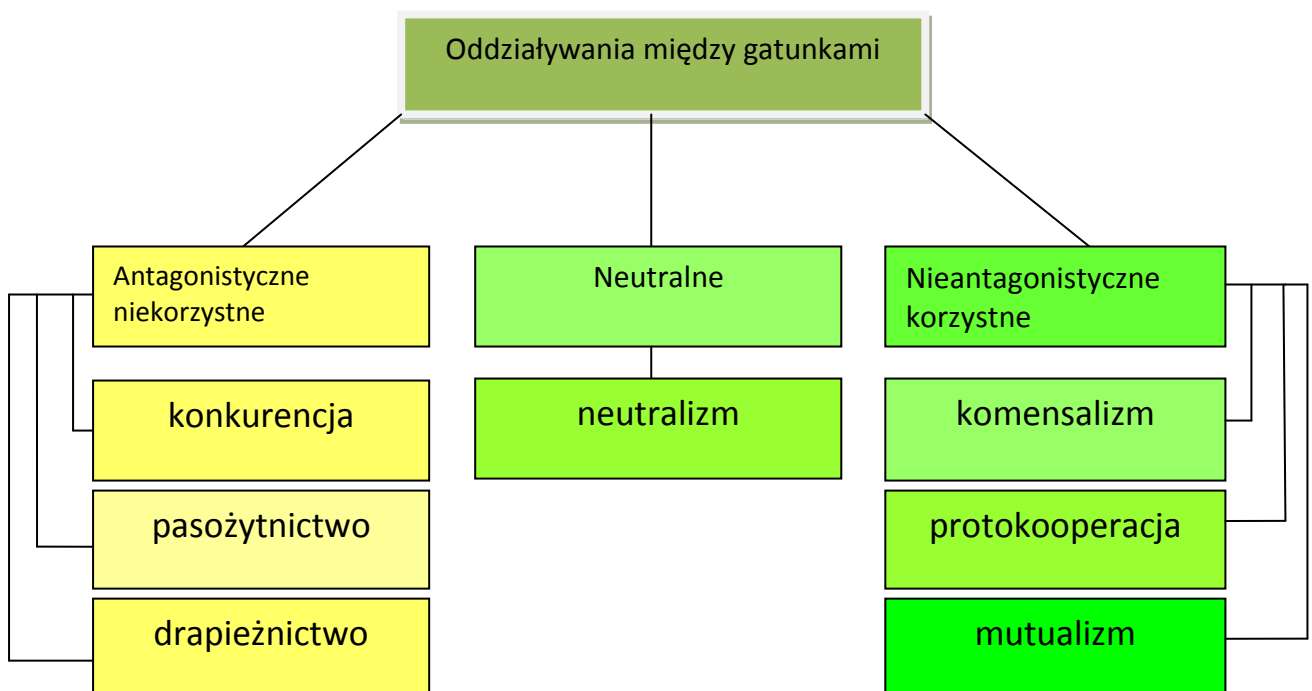
Przeczytaj uważnie tekst poniżej.

Większość organizmów wpływa na siebie nawzajem. Te oddziaływania mogą być korzystne lub niekorzystne.

Jeśli relacje zachodzące między jednymi gatunkami przynoszą korzyści jednej lub obu stronom, to nazywamy je zależnościami **korzystnymi** lub **nieantagonistycznymi**.

Jeśli w wyniku oddziaływania między organizmami jeden ponosi straty, to takie relacje nazywamy zależnościami **niekorzystnymi** lub **antagonistycznymi**.

Gdy osobniki jednego gatunku nie wpływają w żaden sposób na przedstawicieli drugiego gatunku, mamy do czynienia z **oddziaływaniem neutralnym**.

1.KONURENCJA

Kiedy blisko siebie żyją dwa różne gatunki o podobnych wymaganiach życiowych, zwykle zaczynają konkurować o dostęp do zasobów. **Konkurencja międzygatunkowa jest niekorzystna dla uczestniczących w niej organizmów. Zawsze kończy się wyparciem konkurenta słabszego. Albo zmieni on miejsce pobytu, albo sposób wykorzystania środowiska, albo straci życie.** Z tego

powodu zalicza się ją do **stosunków antagonistycznych**. Współzawodniczące ze sobą organizmy działają przeciwko sobie i muszą zużywać energię, np. na odpędzanie intruzów ze swojego terytorium czy wytwarzanie szkodzących im substancji. **Skutkiem konkurencji międzygatunkowej może być ograniczenie liczebności jednego z gatunków, jego migracja na tereny o słabszej konkurencji lub zmiana wymagań.**

Konkurencja międzygatunkowa ma miejsce na przykład pomiędzy **dziuplakami** (ptakami zakładającymi gniazda w dziuplach). Dzięcioł czarny wykuwa dziuplę w spróchniałych, starych pniach drzew. Sowa włochatka także potrzebuje dziupli, choć nie potrafi jej zrobić, dlatego zajmuje dziuple dzięcioła. Równie chętnie w dziuplach zdomawiają się kawki, kraski, nietoperze, kuny, a nawet osy. Konkurencja o dziuple jest duża, bo w lasach spróchniałe drzewa są dziś rzadkością. Jednak dzięki temu, że para dzięciołów wykuwa zwykle kilka dziupli i wykorzystuje do lęgu tylko jedną z nich, schronienie w pniach drzew znajdują też inne gatunki.

Silnymi konkurentami w lesie są buki. Ich korzenie wydzielają do gleby substancje uniemożliwiające kiełkowanie innych roślin. Z tego powodu w lesie bukowym jest niewiele podszytu i roślin runa. Podobny mechanizm obserwuje się u niektórych grzybów. Pędzlak *Penicillium* wytwarza antybiotyk, który zapobiega rozwojowi kolonii bakterii w jego pobliżu. W ten sposób chroni dla siebie zasoby pokarmu.

Najsilniej konkurują ze sobą osobniki należące do jednego gatunku.

Konkurencja wewnątrzgatunkowa zwykle kojarzy się ze zwierzętami. To wśród nich toczone są zaciekle walki o dostęp do samic i pozostawienie po sobie potomstwa, to w ich stadach ustala się tzw. porządek dziobania – głód najpierw zaspokajają najważniejsze osobniki w stadzie, a dla tych słabszych pokarmu może nie starczyć. Przegrani zwierzęcy konkurenci mogą opuścić swoje stado

(obszar zamieszkiwania) i szukać lepszych warunków gdzie indziej. Gdy i tam się im nie powiedzie, giną i nie pozostawiają po sobie potomstwa, które też miałyby geny zapewniające raczej przegraną niż zwycięstwo.

2.PASOŻYTNICTWO

Do antagonistycznych stosunków pomiędzy gatunkami zaliczamy **pasżytnictwo**. **Pasożyt stale lub czasowo żyje kosztem swojej ofiary, zwanej żywicielem lub gospodarzem. Ofiara pasożyta jest jego miejscem życia i źródłem pokarmu, dlatego większość pasożytów nie dąży do jej uśmiercenia.** Śmierć ofiary byłaby dla pasożyta niekorzystna. Pasożyt pozbawiony źródła pokarmu umiera lub musi szukać nowego gospodarza. O skuteczności pasżytniczego trybu życia świadczy fakt, że pasożyty spotykamy wśród wszystkich grup organizmów.

Ze względu na miejsce występowania pasożyty dzielimy na **wewnętrzne**, czyli takie, które żyją **wewnątrz organizmu żywiciela**, oraz **zewnętrzne**, występujące na **powierzchni organizmu gospodarza**.

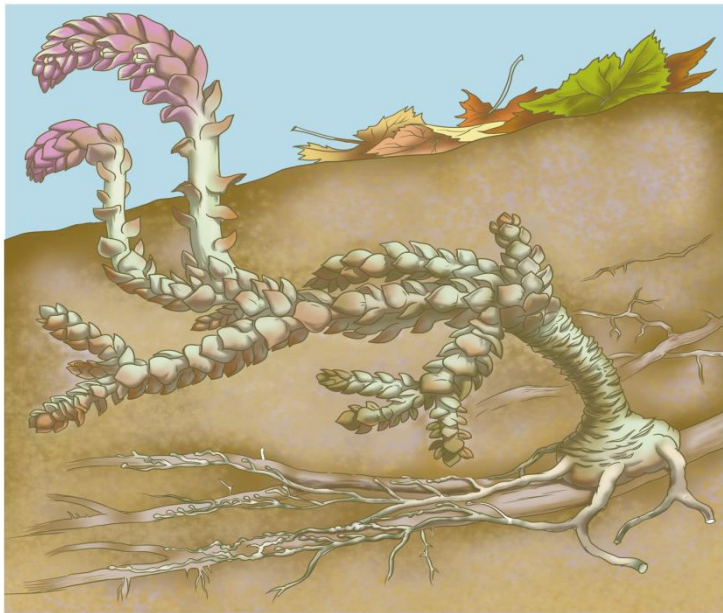
Pasożyty zewnętrzne zwierząt zwykle żywią się krwią, naskórkiem czy piórami. Mogą one być przyłączone (stale lub czasowo) do organizmu gospodarza (np. **kleszcz, pijawka**) lub swobodnie się po nim poruszać (jak **wszy i pchły**). Cały czas mają one kontakt ze środowiskiem zewnętrznym i po śmierci żywiciela mogą znaleźć nowego gospodarza. Najlepsze warunki mają te pasożyty, które żerują na osobnikach licznych i mocno zagęszczonych populacji.

Kleszcz jest pasożytem zewnętrznym

Pasożyty wewnętrzne zwierząt mogą występować w różnych częściach organizmu. Są często spotykane w układzie pokarmowym (np. **owsiki, tasiemiec uzbrojony i nieuzbrojony, glista ludzka**), gdzie żywią się głównie treścią pokarmową. Niektóre z nich mogą jednak żyć w narządach wewnętrznych – np. wątrobie (**motylca wątrobowa**), dwunastnicy, płucach, mózgu, mięśniach szkieletowych. Niektóre pasożyty wewnętrzne żywią się krwią lub nabłonkiem.

Wiele pasożytów żeruje na roślinach lub w ich wnętrzu. Należą do nich na przykład bakterie chorobotwórcze, nicienie glebowe, grzyby i owady, rdza żdźbłowa, huby, larwy chrabąszcza (pędraki) i bielinka kapustnika, larwy i dorosłe osobniki mszycy. Wśród roślin też są pasożyty. Jednym z nich jest łuskiewnik, pasożyt drzew.

Wykonaj zadania umieszczone poniżej. Miłej pracy. Powodzenia .
Zadania wykonujecie w zeszycie z biologii. Robicie zdjęcie i wysyłacie je na adres email: magdalenaradacka@wp.pl .Dzięki temu, że prześlesz kartę pracy będę mogła wystawić Tobie ocenę. Możesz również skontaktować się ze mną za pomocą Messengera.

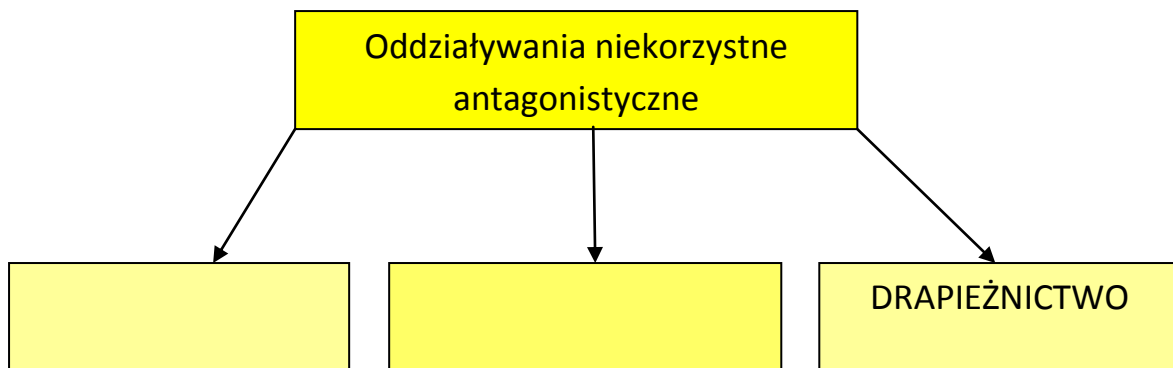
1.Uzupełnij zdania , pomogą Tobie wyrazy z ramki .Tekst przepisz do zeszytu .

antagonistycznymi ,korzystnymi ,nieantagonistycznymi, niekorzystnymi, oddziaływaniem neutralnym

Relacje zachodzące między jednymi gatunkami przynoszą korzyści jednej lub obu stronom, to nazywamy je zależnościami _____ lub _____. Jeśli w wyniku oddziaływania między organizmami jeden ponosi straty, to takie relacje nazywamy zależnościami _____ lub _____.

Gdy osobniki jednego gatunku nie wpływają w żaden sposób na przedstawicieli drugiego gatunku, mamy do czynienia z _____.

2.Uzupełnij schemat, przerysuj go do zeszytu.

3.PRZECZYTAJ W TEŚCIE PUNKT 1- KONKURENCJA . ODPOWIEDZ NA PYTANIA odpowiedzi zapisz w zeszycie.

a- Jak kończy się konkurencja międzygatunkowa?

b- Co może być skutkiem konkurencji międzygatunkowej?

4. Na podstawie tekstu (patrz punkt 2 PASOŻYTNICTWO) wyjaśnij co to jest pasożytnictwo ? odpowiedź zapisz w zeszycie.

PASOŻYTNICTWO _____

5. Uzupełnij tabelę

PASOŻYTY ZEWNĘTRZNE	PASOŻYTY WEWNĘTRZNE	PASOŻYTY ŻERUJĄCE NA ROŚLINACH